

Profiles of University Students According to Internet Usage with the Aim of Entertainment and Communication and their Affinity to Internet

M. Betül Yılmaz

Yıldız Technical University, Faculty of Education, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received 02.10.2011
 Received in revised form
 12.11.2012
 Accepted 26.11.2011
 Available online
 02.04.2012

ABSTRACT

University students use the Internet for three main reasons which can be listed as academic/learning purposes, communication, and entertainment. Communication and entertainment can be considered as attractive activities that cause intensive and long usage of the Internet. While in literature heavy usage of the Internet is generally associated with problematic Internet use, one of the reasons for heavy Internet usage might also be 'affinity to Internet'. Internet affinity is the degree to which people feel attached to the Internet. The aim of this study is to determine the profile of university students who are considered as digital natives according to their Internet usage with the aim of entertainment or communication and understand whether their profiles differ depending on affinity to internet. Cluster and variance analysis procedures were used to identify students' entertainment and communication oriented Internet use profiles and to examine differences in students' affinity to Internet. Three hundred fifty-eight university students completed a questionnaire about their affinity to Internet, and frequencies of social networking, online gaming, instant messaging/chatting, e-mailing, and downloading series or movies. Results of the study show that university student digital natives divide into two profiles in the sense of using the Internet with the aim of entertainment and communication and the affinity to Internet has great effect on this division. The profile of the first cluster is composed of students who are mostly male, use Internet intensively, and those who give great importance to this media. Students in the second cluster use Internet less intensively, and give importance to Internet at medium level.

© 2012 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Internet use, university students, digital natives, affinity to Internet

Extended Summary

Purpose

The aim of this study is to determine the profile of university students who are considered as digital natives due to having been born towards the end of 1980's according to their Internet usage with the aim of entertainment or communication and understand whether their profiles have differed depending on affinity to internet. Researches show that (Castaño-Muñoz & Senges, 2011; Lin & Yu, 2008; Balçı & Ayhan, 2007; Usta, Bozdoğan & Yıldırım, 2007) university students who are digital natives use the Internet with the aim of three major activities such as activities for academic/learning purposes, communication and entertainment. Using attractive and various activities on the Internet would mean intensive and long usage of the Internet. Intensive Internet usage is generally regarded as the predictor of problematic Internet usage and internet addiction. Being male, young and having university education, preferring the Internet for playing on-line games, entertainment and communication can be listed among the other predictors of problematic internet

¹ Corresponding author's address: Yıldız Technical University, Faculty of Education, Computer and Instructional Technologies Department ,Davutpaşa, İstanbul.
 Phone:+90 212 383 4845
 Fax: +90 212 383 4808
 e-mail: beyilmaz@yildiz.edu.tr

usage. However, performing these activities does not always mean that the individual would definitely use the Internet in a problematic way. The term affinity can also be mentioned about excessive and uncontrolled Internet usage. Affinity is defined as the perceived importance of communication behavior or channels. Internet affinity is the degree to which people feel attached to the Internet and the sense of importance they grant this form of media. There are studies showing that any media being attractive has effect on usage duration of the media, interaction with the media and choice of media. In this frame it can be thought that the Internet would be attractive for some users due to its structure which enables activities such as spending free-time, entertainment and communication especially and this would cause these people to use this media more intensively. According to this, answers were sought for the questions below:

1. What is the profile of university student digital natives using Internet with the aim of entertainment and communication?
2. Does the profile of university student digital natives using Internet with the aim of entertainment and communication differ according to their affinity to Internet?

Method

A questionnaire was developed in order to determine activities such as e-mail usage, social network usage, playing game, download/watch series/movies and determine student affinity to Internet. Cronbach alpha coefficient of the questionnaire was found .94. The questionnaire was applied to 358 volunteer students (116 females, 242 males) at Yıldız Technical University. In between-groups comparison; independent t-test, chi-square and two-step clustering analysis were used in order to determine student profiles. The meaningfulness of statistics accounted was evaluated as 0,05.

Results

1. From the two-step clustering analyses, two clusters, representing two profiles of the participants, were found. There is a meaningful difference between two different clusters for all the variables of the research. The profile of the first cluster is composed of the students who are mostly male, use Internet intensively, ahead – even slightly - in the sense of age and semester and those who give great importance to this media. Students in the second cluster have the profile which uses Internet less intensively, composed of less males and give importance to Internet at medium level.

2. Results of independent group t-test analysis show that the profile of university students using Internet with the aim of entertainment and communication differs according to their affinity to Internet; affinity to Internet has high effect on the part of first cluster.

Discussion

The first cluster is composed of students who play game even just a bit, have social network and e-mail usage at medium level, have high frequency of downloading/watching series/movies, are mostly males, have started university education some time before but are not close to graduation and give great importance to would cause these people to use Internet both in their private lives and in their lives as student. It can be said for the first cluster that it is the group which intensively uses Internet with the aim of entertainment and communication.

The second cluster in which the rate of female and male students is more close to each other, the students never play game on the Internet, use Internet rarely with the aim of entertainment and communication, regard the Internet important as a student however do not give much importance in their private lives and are slightly younger than the other group. It can be said that the second cluster uses Internet with the aim of entertainment and communication less intensively.

The students in the first cluster have more affinity to Internet than the other cluster. Literature states that the media which is found attractive would be used more. In actual fact duration of Internet usage of the first group is quite longer than the other group. It seems possible that the students in the first cluster give the

Internet high importance affectively, with the expectations of socialization and communication and therefore spend more time on the Internet. There are studies that intensive Internet usage is the predictor of Internet addiction or problematic Internet usage. According to the findings of the study; it can be said that the reason to use Internet more for entertainment and social interaction may stem from students' affinity to Internet rather than their problematic Internet usage.

Conclusion

In the frame of findings and discussion, it is thought that affinity to Internet and the purposes and dose of Internet usage in parallel increase. Therefore intensive Internet usage of university student digital natives can be explained not with their problematic Internet usage but with the fact that they regard the Internet as an important media due to Web culture in which they were born.

It is remarkable result that the profile of university students who are thought to be digital natives using the Internet with the aim of entertainment and communication has different characteristics. Just their having been born in a period in which Internet technologies have become widespread did not result in their using this technology in a similar way to other natives. Therefore digital natives' habits of Internet related technologies and the reasons of these habits are required to be studied further in details.

Determination of factors which would cause students to regard the Internet not as a tool but as an purpose should be considered as an important issue for educators in directing students to use Internet positively and prevent the problems that would be caused by this media.

Üniversite Öğrencilerinin Eğlence ve İletişim Amaçlı İnternet Kullanma Profilleri ve İnternet'in Cazibesi

M. Betül Yılmaz

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı 02.10.2011

Düzeltilmiş hali alındı
12.11.2012

Kabul edildi 26.11.2011

Çevrimiçi yayınlandı
02.04.2012

ÖZET

Üniversite öğrencilerinin İnternet üzerinde gerçekleştirdikleri üç ana etkinlik türü akademik/öğrenme, amaçlı etkinlikler ile eğlence ve iletişimdir. Eğlence ve iletişim İnternet'in yoğun ve uzun süreli kullanımına sebep olabilen çekici etkinliklerdir. Her ne kadar aşırı İnternet kullanımı alanyazında problematik İnternet kullanımı ile ilişkilendirilse de bu durumun arkasındaki sebeplerden biri de "İnternet'in cazibesi" olabilir. İnternet'in cazibesi bireyin kendisini İnternet'e bağlı hissetme derecesi olarak tanımlanır. Bu araştırmanın amacı dijital yerli kabul edilen üniversite öğrencilerinin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanımlarına göre profillerini ortaya çıkarmak ve profillerin İnternet cazibesine göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamaktır. Öğrencilerin eğlence ve iletişim amaçlı İnternet kullanım profillerini ve İnternet'in cazibesinde profillere göre fark olup olmadığını belirlemek üzere kümeleme ve varyans analizleri gerçekleştirilmiştir. İnternet'in cazibesi, sosyal ağlar, çevrimiçi oyun, anında mesajlaşma/sohbet, e-posta ve film/dizi indirme/izleme hakkında maddelerden oluşan ölçeği 358 üniversite öğrencisi cevaplamıştır. Çalışmanın bulguları üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanımlarına göre iki ayrı kümeye ayırdıklarını ve bu ayırmada İnternet'in cazibesinin büyük etkisi olduğunu göstermiştir. İlk küme çoğunlukla erkeklerden oluşan, İnternet'i yoğun kullanan ve bu ortama büyük önem veren öğrencilerden oluşmuştur. İkinci kümedeki öğrenciler, İnternet'i daha az yoğunlukta kullanan ve İnternet'e orta düzeyde önem veren bir profil çizmektedirler.

© 2012 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

İnternet kullanımı, üniversite öğrencileri, dijital yerliler, İnternet'in cazibesi

Giriş

Ülkemizde e-devlet uygulamalarının da etkisiyle toplumun her kesiminde, her yaşta ve her eğitim düzeyinde kullanımı sürekli artmakta olan İnternet'in en önemli kullanıcıları arasında genç nüfus ve paralelinde üniversite öğrencileri yer almaktadır (DPT,2010). Günümüzde üniversite öğrencileri dijital yerlilerin (digital natives) bir parçası olarak görülmektedirler. Dijital yerliler bilgisayarların diliyle ve içine doğdukları Web kültürü ile konuşan, nefes alan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Zur ve Zur, 2011). Bu kavramın tam karşısında yer alan dijital göçmenler (digital immigrants) ise bilgi iletişim teknolojileri ile -bu teknolojiler ile büyümüş kişiler kadar- doğal bir ilişki kuramayacak bireylerdir (Zur ve Zur, 2011). Kimlerin dijital yerli olarak adlandırılacağı ile ilgili tam bir görüş birliği bulunmamakla beraber 1983-1990 yılları arasında doğmuş olan genç yetişkinler birinci nesil, 1990 sonrası doğmuş, şu anda yükseköğretime henüz başlamamış grup ikinci nesil dijital yerliler olarak kabul edilebilir (Helsper ve Eynon, 2010).

Yakın zamanda yayınlanan bilgi toplumu istatistikleri Türkiye'deki dijital yerlilerin önemli bir kısmını bünyesinde barındıran 16-24 yaş aralığındaki nüfusun % 59,4'ünün İnternet kullanıcısı olduğunu; en çok İnternet kullanan kesimin öğrenciler (%88,2) olduğunu; işverenler (%66,1), ücretli/maaşlı çalışanlar (%56,8) ve işsizler (%41,6) gibi kesimlerin İnternet kullanımı konusunda öğrencilerin gerisinde kaldıklarını ortaya koymaktadır (DPT,2010). Kullanıcıların başlıca İnternet kullanım amaçları e-posta gönderme (72,4), çevrimiçi haber, gazete ya da dergi okuma (70,0), sohbet ve anlık mesajlaşma (57,8) ve oyun/müzik/film, görüntü indirme/oyunatmadır (56,3) (DPT,2010). Bu oranlar İnternet kullanma amaçlarının ilk sıralarını iletişim ve eğlencenin aldığını göstermektedir. İnternet evlere girdiği ilk günden itibaren eğlence ve eğitim

² Sorumlu yazarın adresi: Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü, Davutpaşa, İstanbul.

Telefon: 0-212 383 4845

Faks: 0-212 383 4808

e-posta: beyilmaz@yildiz.edu.tr

amacıyla kullanılmakta, ek olarak bir iletişim aracı olarak da değerlendirilmektedir (Rowlands ve Nicholas, 2008; Balcı ve Ayhan, 2007; Usta, Bozdoğan ve Yıldırım, 2007; Ferguson ve Perse, 2000; Papacharissi ve Rubin, 2000). Diğer yandan, İnternet kullanım amaçları yaş gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (Helsper ve Eynon, 2010). Bu farklılaşmanın dijital yerli ya da dijital göçmen olmanın getirdiği özelliklerden doğduğu düşünülebilir.

Castaño-Muñoz ve Senges (2011) yaklaşık 15.000 birinci nesil dijital yerli öğrenci ile yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinin en çok e-posta kullanma, bilgi arama, anında mesajlaşma, müzik/film/vb. dosyaları indirme/erişme, yazılım indirme ve sohbet amaçlı olarak İnternet kullandıklarını ortaya koymuştur. Aynı araştırmaya göre, üniversite öğrencileri için oyun oynamak, mesajlaşmak, sohbet, sosyal ağlar ve film/müzik indirme/erişme yoğun İnternet kullanımının yordayıcısıdır (Castaño-Muñoz ve Senges, 2011). Clark ve diğ.'nin (2009) araştırması ise ikinci nesil dijital yerlilerin İnternet'te; oyun oynama, film izleme/düzenleme, e-posta kullanma, ders/ödev/proje yapma, müzik/film, vb. dosyalarını indirme/seyretme, resim paylaşma, sohbet etme, öğrenmek istedikleri konularda araştırma yapma gibi etkinliklerde bulduklarını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Lin ve Yu (2008) da lise öğrencisi ikinci nesil dijital yerlilerin en çok; bilgi arama, oyun oynama, e-posta kullanma, dosya indirme için İnternet kullandıklarını ifade etmektedir.

Türkiye'de yapılan çalışmalarda, Balcı ve Ayhan (2007) üniversite öğrencilerinin (n=487) İnternet kullanma sebeplerini sosyal kaçış, bilgilenme, boş zamanları değerlendirme, sosyal etkileşim ve chat, ekonomik fayda ve eğlence olarak belirlemişlerdir. Usta, Bozdoğan ve Yıldırım'ın (2007) bulguları da sınıf öğretmenliği adayı üniversite öğrencilerinin (n=229) İnternet'e bağlanma amaçlarını eğitim, iletişim, eğlence ve alışveriş olduğunu göstermektedir. Akdağ ve Karahan (2004) üniversite öğrencileri (n=362) üzerinde yaptıkları araştırmada İnternet kullanım amaçlarını araştırma yapma, gazete, sohbet ve dosya indirme olarak bulmuşlardır.

Gerek dünyada gerekse Türkiye'de dijital yerli addedilen öğrencilerin İnternet'teki etkinlikleri incelendiğinde temelde akademik / öğrenme amaçlı etkinlikler, eğlence amaçlı (oyun oynama, film indirme/izleme, vb.) ve iletişim amaçlı (sosyal ağlar, sohbet, vb.) şeklinde üçe ayrıldığı gözlenmektedir.

İnternet üniversite öğrencileri için vazgeçilmez bir bilgi kaynağı ve iletişim ortamı olmakla beraber; faydalı, üretkenliğe dönük amaçlarla başına oturan öğrencilerin akıllarını çececek ve üretkenlikten uzaklaştıracak pek çok cazip etkinlik de sunmaktadır (Young, 2004). İnternet'te bu kadar cazip ve çeşitli etkinlikleri kullanmak aynı zamanda yoğun ve uzun süreli İnternet kullanmak anlamına da gelecektir. Nitekim üniversite öğrencilerin üçte birinin İnternet kullanma sürelerinin günde 1 ila 4 saati bulunduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Castaño-Muñoz ve Senges, 2011; Fortson, Scotti, Chen, Malone, Del Ben, 2007).

Yoğun İnternet kullanımı, bireyde sıkıntı ya da rahatsızlığa yol açacak şekilde, aşırı ya da kontrolsüz İnternet kullanımı olarak tanımlanan (Weinstein ve Lejoyeux, 2010) "problematik İnternet kullanımı"na dönüşme riski taşır. Üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmalarında Huang ve ark. (2009) yoğun bilgisayar kullanımının problematik İnternet kullanımının yordayıcıları arasında olduğunu bulmuşlardır. Problematik İnternet kullanımının diğer yordayıcıları arasında; erkek, genç ve üniversite eğitilmiş olmak (Bakken, Wenzel, Göttestam, Johansson ve Øren (2009), çevrimiçi oyun oynamak (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000), eğlenmek (Ceyhan, 2011; Ceyhan, 2010) ve boş vakit geçirmek için başkalarından daha fazla çevrimiçi olmak (Scherer, 1997, akt: Fortson ve diğ. 2007) tanıdıkları ve yakınları ile iletişim kurmak için İnternet'i kullanmak (Ceyhan, 2010) sayılabilir. Bireyler e-posta, sohbet odaları, tartışma forumları ve çevrimiçi oyunlar aracılığıyla sosyalleşmeye çalışmaktadır (Grohol, 1999, akt:Günüç ve Kayri, 2010). Ne var ki sosyalleşme gereksinimi aynı zamanda problematik İnternet kullanımı ile de ilişkilidir (Günüç ve Kayri, 2010). Ancak sosyalleşme ya da eğlenme amaçlı olarak İnternet'i yoğun kullanmak mutlaka problematik bir kullanım olarak görülmemelidir.

İnternet'in aşırı ve kontrolsüzce kullanımı ile ilgili kavramlar arasında duyuşsal bir kavram olan cazibe (affinity) kavramından da bahsedilebilmektedir. Cazibe kavramı, "bir iletişim davranışının ya da kanalının algılanan önemi" olarak tanımlanmakta ve özellikle ortam(medy) kullanımı ile ilgili olarak kullanılmaktadır (Papacharissi ve Rubin, 2000). Bireyler kendilerine cazip gelen ortamlarla ilgili olarak; kendini ortamdaki alamama, ortamdaki uzaklaştığında kaybolmuş hissetme ve özlem duyma gibi duyguları ifade etmektedirler (Ferguson ve Perse, 2000).

Bu ifadelerle göre günümüzün en önemli ortamlarından olan İnternet'in cazipliği (Internet affinity), kişinin kendisini İnternet'e bağılı hissetme derecesi ve bu ortamın kendisine sunduklarına yönelik önem algısı olarak tanımlanmaktadır (Anderson, 2005). Lent, Brown ve Hackett (1996, akt:Şahin, 2009) kendini etkili hissettiği ve sonuçları hakkında olumlu beklentiler taşıdığı herhangi bir etkinliğin bireye cazip geleceğini ve bu durumda bu etkinliği sürekli kılmayı hedefleyeceğini ifade ederler. Nitekim herhangi bir ortamın cazip gelmesinin o ortamın kullanım süresi, ortamlarla etkileşim ve ortam seçimi ile ilgili algılar üzerinde etkisi bulunduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Anderson, 2005; Papacharissi ve Rubin, 2000; Ferguson ve Perse, 2000). Bu çerçevede özellikle boş vakit geçirme, eğlence ve iletişim gibi etkinliklere imkân sağlayan yapısı nedeniyle İnternet'in bazı kullanıcılar için cazip olacağı ve bu kişilerin bu ortamı daha yoğun kullanmalarına yol açacağı düşünülebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada yukarıda belirtilen araştırmalar ışığında, üniversite öğrencisi dijital yerlilerin akademik amaçlarla zaten kullanmak zorunda oldukları İnternet'i iletişim ve eğlence amaçlı kullanımları ile ilgili profillerinin ve İnternet'in cazibesinin bu öğrencilerin İnternet kullanım amaçları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Buna göre aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma profilleri nedir?
2. Üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma profilleri İnternet'i cazip bulmalarına göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 bahar yarıyılında araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve veri toplama aracını eksiksiz cevaplayan 358 Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin tamamına ders dışı ortamlarda ulaşılmıştır. YTÜ bünyesinde; Fen-Edebiyat Fakültesinden 57 (%15,9), Kimya-Metalürji Fakültesinden 42 (%11,7), Eğitim Fakültesinden 54 (%15), Mimarlık Fakültesinden 16 (%4,4), Gemi İnşaatı ve Denizcilik Fakültesinden 21 (%5,8), Sanat-Tasarım Fakültesinden 13 (%3,6), Makine Fakültesinden 58 (%16,1), Elektrik-Elektronik Fakültesinden 28 (% 7,8), İktisadî-İdarî Bilimler Fakültesinden 40 (%11,1) ve İnşaat Fakültesinden 27 (%7,5) öğrenci çalışma grubunda yer almıştır.

Çalışma grubundaki öğrencilerin %32,4'ünü kız öğrenciler, %67,6'sını ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Yarıyıllara göre incelendiğinde çalışma grubunda en fazla 6. yarıyılı okumakta olan öğrencilerin (%33,5), en az ise 8 yarıyıldan fazla süredir okumakta olan öğrencilerin (%6,7) temsil edildikleri görülmektedir. Evlerinde/yaşam alanlarında bilgisayar bulunduğunu söyleyen öğrencilerin oranı %95,5 (n=342), İnternet bulunduğunu söyleyen öğrencilerin oranı ise %83,2'dir (n=298).

Çalışma grubundaki öğrencilerin yaşları 18 ilâ 28 arasındadır ve yaş ortalamaları 22,04'tür. Bu değerlere bakılarak çalışma grubundaki tüm öğrencilerin doğum yılları açısından dijital yerliler olarak değerlendirilmeleri mümkündür.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin İnternet'i iletişim ve eğlence amacıyla kullanmalarına yönelik profillerinin ve İnternet'in cazibesinin araştırılması amaçlanmıştır. Veri toplama aracında bu amaca yönelik geliştirilen tipinde 37 maddenin yanı sıra, öğrencilerin demografik bilgilerinin ve İnternet'e verdikleri önemin sorulduğu beşli Likert, evet/hayır ve çoktan seçmeli 18 madde olmak üzere toplam 55 madde bulunmaktadır.

Veri toplama aracı geliştirilirken ilk olarak ilgili literatür incelenmiş ve İnternet'in iletişim ve eğlence amaçlı kullanıldığı beş ana başlık belirlenmiştir. E-posta kullanımı, anlık mesajlaşma-sohbet programlarının kullanımı, sosyal ağ kullanımı, oyun oynama, dizi/film indirme/izleme şeklindeki bu eylemlere ek olarak,

İnternet'in cazibesini belirlemek üzere geliştirilen ve uzman görüşü alınan 46 madde ile YTÜ Eğitim Fakültesi öğrencisi 73 öğrenci üzerinde bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonunda yapılan analizler neticesinde faktör yük değerleri ya da madde-toplam korelasyonları düşük olan 9 madde veri toplama aracından çıkarılarak altı faktör altında, 37 madde ile devam edilmiştir. Her bir faktör altındaki maddeler için ayrı ayrı yapılan analizler neticesinde madde-madde ve madde-toplam madde puanları arasındaki korelasyon değerlerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin $p=0.000$ ($p<.01$) düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Ölçeğin uygulanmasının ardından, çalışma grubunun büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğu görülerek ($KMO=.917$; $X^2= 10960$, $p=0.000$), 37 madde için açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör analizinde temel bileşenler yöntemi ve devamında varimax (dik döndürme) yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonuçları ölçeğin amaçlandığı şekilde, toplam varyansın % 71,573'ünü açıklayan ve özdeğeri 1'den büyük altı boyutta toplandığını göstermiştir. Altında yer alan maddelerin beşli Likert tipinde olduğu (5=*Her zaman*, 1=*Hiçbir zaman*) altı boyutun isimleri, madde sayıları, örnek maddeler, faktör yük değerleri ve güvenilirlik katsayıları ile madde-toplam korelasyonları Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1. Veri toplama aracındaki boyutların isimleri, madde sayıları, örnek maddeler, faktör yük değerleri ve güvenilirlik katsayıları ile madde-toplam korelasyonları

Boyut	Madde sayısı	Örnek maddeler	Faktör yükü		Cronbach α	Madde-toplam korelasyonu	
			Maks.	Min		Max	Min
E-posta kullanma	6	Acil işlerim olsa dahi önce e-postalarımı okurum. e-posta hesap(lar)ımı günde birkaç kez kontrol ederim.	.791	.611	.885	.730	.664
Sosyal ağlar	7	Sosyal ağ sitelerine girmediğim gün rahatsız oluyorum. Bilgisayar başına her oturduğumda sosyal ağ sitelerinde bulunan hesaplarıma bir göz atarım.	.870	.637	.913	.861	.572
Oyun oynama	9	Second Life, Farmville, vb. her gün düzenli girme zorunluluğu olan oyunları severek oynarım. Başladığım oyunu bitirene kadar rahat edemem.	.878	.637	.943	.839	.605
Mesajlaşma/sohbet programlarını kullanma	5	Bilgisayar başında olduğum müddetçe mesajlaşma/sohbet programlarındaki hesap(lar)ım sürekli açıktır. Mesajlaşma/sohbet programlarında arkadaşlarımla konuşmak için daha geç uyuyabilirim.	.788	.652	.887	.766	.703
Dizi/Film indirme/izleme	5	Artık dizileri/filmleri TV'den seyretmek yerine İnternet'ten izliyorum ve/veya indiriyorum. Her hafta İnternet'te yayınlanmasını beklediğim diziler/filmler vardır.	.885	.742	.928	.868	.741
İnternet'in cazibesi	5	İnternet'in başından kalkmamak için kendime araştırarak konu bulurum. İnternet erişimim yokken günümü nasıl doldurduğumu hatırlamıyorum.	.841	.558	.919	.888	.587

Tablo 1'de de görüldüğü gibi, ölçekteki boyutlara ait maddelerin faktör yükleri .878 ilâ .558 arasında, boyutların Cronbach alfa (α) güvenilirlik katsayıları .94 ilâ .89 arasında ve madde-toplam korelasyonları .888 ilâ .572 arasında değişmektedir. Ölçeğin tüm maddeleri için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise .94 olarak bulunmuştur. Bu değerler dikkate alındığında ölçeğin güvenilirliğinin yeterli olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler SPSS 16.0 paket programına aktarılmıştır. Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri için tanımlayıcı istatistikler, gruplar arasındaki karşılaştırmalarda bağımsız grup t-testi ve ki-kare testi ile öğrenci profillerinin belirlenmesi için iki aşamalı kümeleme analizi kullanılmıştır. Kümeleme analizi yönteminin kullanılma sebebi, çalışma grubundaki öğrencilerin -eğlence ve iletişim amaçlı Internet kullanımlarına ve öğrenci özelliklerine göre- farklı gruplar altında toplanıp toplanmadığının belirlenmesi olmuştur. Gruplar arasında farklılık olup olmadığı %95 güven aralığında test edilmiştir.

Kümeleme analizi. Kümeleme analizi yöntemi çok değişkenli analiz tekniklerinden biri olup, gruplanmamış verileri benzerliklerine göre gruplandırarak araştırmacıya özetlenmiş bilgiler sunmaktadır. Analiz sonucunda, başlangıçta belirlenmiş seçme kriterlerine göre birbirine çok benzeyen birey ya da nesnelere aynı küme içinde sınıflandırılırlar. Analiz sonucunda oluşan kümelerin kendi içinde homojenlik, oluşan kümeler arasında ise heterojenlik çok yüksektir (Uçar, 2009). Diğer bir deyişle, aynı kümedeki elemanlar birbirleriyle benzerlik gösterirken, başka kümelerin elemanlarından farklıdırlar. Kümeleme analizi, gerçek tiplerin belirlenmesi, gruplar için ön tahmin ve verilerin yerine kümelerin değerlendirilmesi gibi amaçlarla ya da verilerin özellikleri ile ilgili varsayımlar geliştirmek için kullanılabilir (Uçar, 2009). Kümeleme analizi, diğer çok değişkenli istatistik metodlarından farklı olarak, normallik, doğrusallık ve homojenlik varsayımlarından ziyade değişkenlerin uzaklık değerlerini ölçü kabul etmektedir (Kayri, 2007). Kümeleme analizinin başarısı iyi bir örneklem seçimine bağlıdır ve gözlem sayısının değişken sayısının en az 3-4 katı olması genel bir kabuldür (Uçar, 2009).

Kümeleme analizlerinde k-ortalamlar, aşamalı ve iki-aşamalı şekilde üç yöntem kullanılmaktadır (SPSS, 2007). Aşamalı kümeleme analizi –hepsi aynı veri tipinde olmak şartıyla- sürekli veya kategorik veri setlerini analiz edebilir (SPSS, 2007). Diğer bir kümeleme analizi yöntemi olan k-ortalamlar yöntemi, sadece sürekli veri kullanılmasına izin veren ve kaç küme oluşturulacağını önceden belirlenmesini gerektiren bir yöntemdir (SPSS, 2007).

Üçüncü kümeleme analizi olan iki-aşamalı kümeleme yöntemi açılımlayıcı bir araçtır. Analiz bir veri seti içindeki görünüşte belirgin olmayan doğal gruplamaları (kümeleri) açığa çıkarmak üzere tasarlanmıştır. Farklı kümeleme çözümleri üzerinden, veri seti içindeki tüm değerleri karşılaştırır ve en uygun küme sayısına karar vererek kümeleri oluşturur. Küme sayısının başlangıçta belirli olmadığı ve veri setinde hem sürekli ve hem de kategorik değişkenlerin bir arada bulunduğu durumlarda ve özellikle büyük veri setlerinde kullanılan bir kümeleme yöntemidir (Uçar, 2009; SPSS, 2007).

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Kümeleme analizine başlanmadan önce, çalışma grubunun Internet kullanım amaçları genel olarak incelenmiştir. Tablo 2’de öğrencilerin Internet’i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları verilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin internet’i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma puan ortalamaları ve standart sapmaları

Değişken	Genel	
	\bar{X}	Ss
Oyun oynama	2,05	1,066
Dizi/Film indirme/İzleme	2,93	1,315
Mesajlaşma/sohbet	2,35	1,044
e-posta kullanma	2,80	,989
Sosyal ağlar	2,77	1,070

Tablo 2’ye göre; genel kitle açısından, öğrencilerin Internet’i eğlence ve iletişim amaçlı kullanımlarının en yüksek olduğu etkinlik dizi/film izleme/indirmedi (\bar{X} =2,93). Bu etkinliği sırasıyla e-posta kullanma (\bar{X} =2,80), sosyal ağlar (\bar{X} =2,77) ve anlık mesajlaşma/sohbet (\bar{X} =2,35) takip etmektedir. Öğrencilerin en az

kullandıkları etkinliğin ise 2,05 ortalama ile oyun oynama olduğu görülmektedir. Bu değerler 5'li Likert aralıklarına göre değerlendirildiğinde öğrencilerin İnternet'i; e-posta kullanma, sosyal ağlar ve dizi/film izleme/indirme için "zaman zaman", oyun oynama ve anında mesajlaşma/sohbet için "nadiren" kullandıkları görülmektedir. Genel kitle için erişilen bu bulgular öğrencilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanmada aşırıya kaçmadıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin iletişim amaçlı olarak e-posta ve sosyal ağları zaman zaman kullandıkları bulgusu üniversite öğrencisi dijital yerlilerin günün önemli bir kısmında üniversite içinde bir arada olmalarının sanal ortamda iletişim ihtiyaçlarını azaltması olasılığı ile açıklanabilir. Ayrıca cep telefonu teknolojisi ile anında iletişim imkânından daha fazla yararlanmaları da bir olasılık olabilir. Sosyal ağların anında mesajlaşma/sohbeti destekleyen uygulamalara sahip olmasının ise sohbet/mesajlaşma için İnternet'e girme ihtiyacını daha da azaltmış olması mümkündür. Ferguson ve Perse (2000) eğlenme amacıyla televizyon seyretme davranışının İnternet için de geçerli olduğunu bulmuşlardır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin dizi/film izleme/indirme için İnternet kullanmaları bu ortamı televizyonun yerine zaman zaman kullandıklarını göstermektedir. Öğrencilerin oyun oynamaya ise daha az yöneldikleri görülmektedir.

İnternet'i kullanma amaçlarına ek olarak, öğrencilerden İnternet'in özel yaşamlarında ve öğrencilik yaşantılarındaki önemini 5'li Likert'e göre derecelendirmeleri istenmiştir

Tablo 3. Öğrencilerin İnternet'in özel yaşamlarında ve öğrencilik yaşantılarındaki önemine yönelik puan ortalamaları ve standart sapmaları

İnternet;	Genel	
	\bar{X}	Ss
öğrencilik yaşamım için vazgeçilmezdir.	4,00	,957
özel yaşamım için vazgeçilmezdir.	3,46	1,156

Tablo 3'te de görüldüğü gibi, çalışma grubunun öğrencilik yaşantıları açısından İnternet'e verdikleri önem ortalaması 4,00; özel yaşamları açısından verdikleri önem ortalaması ise 3,46 bulunmuştur. Buna göre öğrenciler İnternet'i her iki açıdan da "yüksek" önemde görmektedirler. Öğrencilik yaşamları açısından İnternet'in sağladığı kaynaklara verilen yüksek önem şaşırtıcı bulunmamıştır. Ancak İnternet'i -her ne kadar eğlence ve iletişim amacıyla zaman zaman kullansalar da- öğrencilerin özel hayat açısından da yüksek önemde görmeleri, dijital yerlilerin İnternet'i ne kadar doğal bir ortam olarak gördüklerini yansıtan bir bulgu olarak görülebilir.

Tablo 2 ve Tablo 3 bir arada yorumlandığında, üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı olarak makul düzeyde kullandıkları, ancak gerek özel yaşamları gerekse öğrencilik yaşamları açısından yüksek önemde gördükleri anlaşılmaktadır. Bu durum kendilerini için önemli buldukları bu ortamı yerinde ve aşırıya kaçmadan kullandıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmanın Birinci Problemi İçin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ilk problemi "üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma profilleri nedir?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere öğrencilerin farklı kümeler içinde ayrışıp ayrışmadıklarını anlamak üzere iki-aşamalı kümeleme analizi gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kümelenmesinde kullanılan sürekli ve kategorik değişkenler Tablo 4'te sunulmaktadır:

Tablo 4. İki-aşamalı kümeleme analizinde kullanılan sürekli ve kategorik bağımsız değişkenler

Değişken Türü	Değişken	Değer aralığı
Sürekli	Oyun oynama	1-5(5'li Likert)
	dizi/Film indirme/İzleme	"
	mesajlaşma/sohbet	"
	e-posta kullanma	"
	Sosyal ağlar	"
	İnternet'in öğrencilik yaşamında vazgeçilmezliği	"
	İnternet'in özel yaşamda vazgeçilmezliği	"
	Yaş	18..28
Kategorik	Cinsiyet	1, 2
	Yarıyıl	2,4,6,8,8+
	Zorunlu haller dışında İnternet kullanma süresi (saat/hf)	0..4,5..9,10..14,15..

Tablo 4'te görüldüğü gibi, öğrencilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullandıkları etkinlikler olan oyun oynama, film/dizi indirme/izleme, mesajlaşma/sohbet, e-posta kullanma ve sosyal ağlar, ile İnternet'in öğrencilik yaşantılarında ve özel hayatlarındaki vazgeçilmezliği ve yaşları kümeleme analizinde sürekli değişken olarak kullanılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri, okudukları yarıyıl ve (ders kayıt, not öğrenme, ödev yapma gibi okulla ilgili ya da kişisel) zorunlu haller dışında İnternet'te geçirdikleri süre değişkenleri ise kategorik değişkenler olarak kullanılmıştır. Kümeleme analizi için uzaklık ölçüsü olarak log-olabilirlik ve kümeleme ölçütü olarak Bayesçi bilgi ölçütü alınmıştır. Uzaklık ölçüsü olarak log-olabilirlik kullanılmasının nedeni hem sürekli hem de kategorik değişkenlerin bir arada yürütüldüğü veri setlerinde tek seçenek olmasıdır (Kayri, 2007).

Yapılan iki-aşamalı kümeleme analizi sonucunda, öğrencilerin iki ayrı grupta temsil edildikleri iki küme elde edilmiştir. Söz konusu bu iki kümeye ait dağılım Tablo 5'de görülmektedir.

Tablo 5. İki-aşamalı kümeleme analizi sonucunda öğrencilerin kümelerin dağılımı

	f	%
1.Küme	178	49,7
2.Küme	180	50,3
Toplam	358	100

Tablo 5, çalışma grubunun iki kümeye ayrıştığını göstermektedir. Buna göre birinci kümede 178 öğrenci (%49,7), ikinci kümede ise 180 öğrenci (%50,3) ortak özellik taşıyan öğrencileri aynı çatı altında bir araya getirmişlerdir. Diğer bir deyişle, bir kümedeki öğrencilerin diğer kümedeki öğrencilerden farklılık göstermesi gerekir. Kümelerin gerçekten farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek üzere sürekli değişkenler için bağımsız grup t-testi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen iki kümenin sürekli değişkenleri için betimsel istatistikler ve t-testi sonuçları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6 incelendiğinde, tüm değişkenler için 1. kümede bulunan ortalamaların 2. kümedeki ortalamalardan yüksek olduğu gözlenmektedir. Yapılan bağımsız grup t-testleri bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir. Bu bulgular ışığında iki-aşamalı kümeleme analizinin ana kitleyi sürekli değişkenler açısından beklendiği şekilde farklı özellikler taşıyan iki kümeye grupladığı söylenebilir. Aynı durumun kategorik değişkenler açısından geçerli olup olmadığını anlamak üzere ki-kare testleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen iki kümenin kategorik değişkenleri için betimsel istatistikleri ve ki-kare testi sonuçları Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 6. Elde edilen iki kümenin sürekli değişkenleri açısından betimleyici istatistikler ve bağımsız grup t-testi sonuçları

Değişken	1.küme		2.küme		t**	p*
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Oyun oynama	2,33	1,156	1,77	,886	5,227	,000
Dizi/Film İndirme/İzleme	3,44	1,142	2,42	1,283	10,991	,000
Mesajlaşma/Sohbet	2,83	1,081	1,87	,755	9,708	,000
E-posta Kullanımı	3,30	,890	2,30	,822	10,991	,000
Sosyal Ağlar	3,21	,979	2,34	,977	8,428	,000
İnternet'in öğrencilik yaşamında vazgeçilmezliği	4,36	,717	3,64	1,029	7,680	,000
İnternet'in özel yaşamda vazgeçilmezliği	4,03	,974	2,90	1,042	10,636	,000
Yaş	22,45	1,820	21,56	1,78	4,666	,000

*p<0.001 **Tüm değişkenler için varyanslar eşit olup sd= 356'dır.

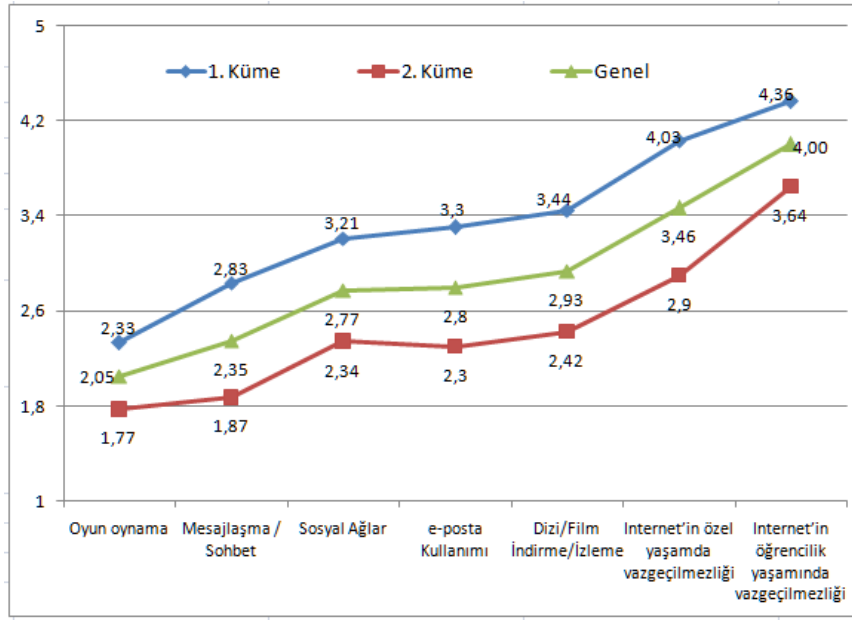
Tablo 7. Elde edilen iki kümenin kategorik değişkenler açısından betimleyici istatistikleri ve ki-kare testi sonuçları

Değişken		1.küme		2.küme		X ²	p*
		f	%	f	%		
Cinsiyet	K	49	27,5	67	37,2	3,94	0,048
	E	129	72,5	113	62,8		
Yarıyıl	2	16	9	43	23,9	21,301	,000
	4	40	22,5	30	16,7		
	6	56	31,5	65	36,1		
	8	54	30,3	30	16,7		
	8+	12	6,7	12	6,7		
Zorunlu haller dışında İnternet kullanma süresi (saat/hf)	0-4	0	0	95	52,8	323,8	,000
	5-9	3	1,7	79	43,9		
	10-14	70	39,3	5	2,8		
	15 ve +	105	59	1	0,6		

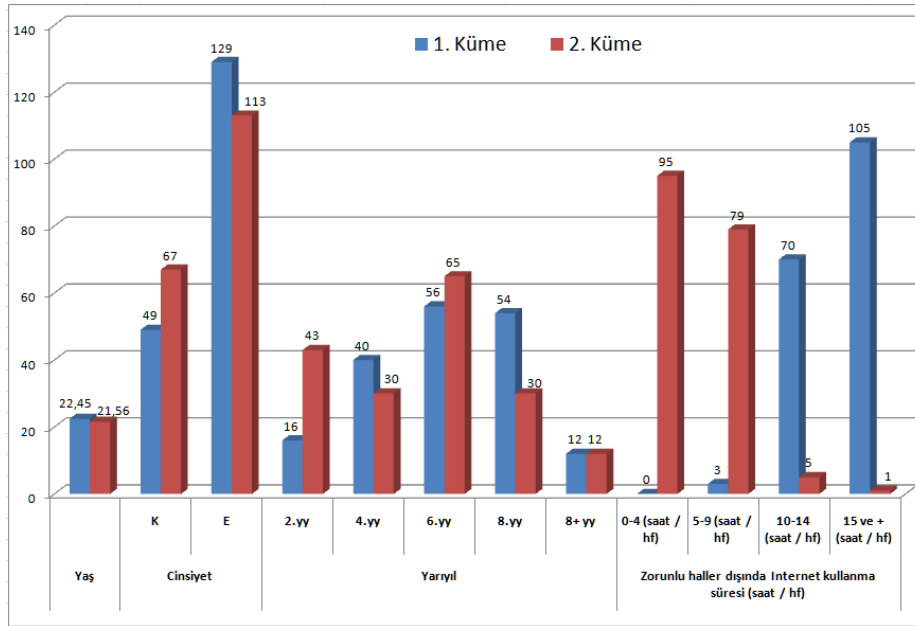
*p<0.05

Tablo 7 incelendiğinde, 1. kümedeki erkek öğrenci oranının 2. küme göre yüksek olduğu, zorunlu haller dışında İnternet'te kalma süresinin 1. kümede daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan ki-kare analizleri her üç değişken için de kümeler arası farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 6 ve Tablo 7'deki bulgulara göre çalışma grubundaki öğrencilerin kümelere dağılımlarının anlamlı şekilde farklı çıkması, kümeleme analizleri sonunda elde edilen iki kümedeki öğrencilerin farklı özellikler taşıdığına sağlaması niteliğindedir. Buna göre, çalışma grubunu oluşturan dijital yerli üniversite öğrencilerinin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma profillerinin farklı olduğu anlaşılmaktadır. Kümeler arasındaki farklılıkları görmek üzere Şekil 1 ve Şekil 2'de iki grubun araştırmanın değişkenlerine ait puan ortalamalarının grafikleri verilmiştir.

Şekil 1. Üniversite öğrencilerinin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanımları ve İnternet'in vazgeçilmezliği için puan ortalamaları grafiği

Şekil 2. Üniversite öğrencilerinin yaş ortalamaları ile yarıyıl ve İnternet kullanma sürelerinin dağılım grafiği.

Şekil 1 ve Şekil 2 öğrencilerin iki kümede farklılaşmasını görsel olarak ortaya koymaktadır. Tablo 6'daki verilere göre birinci kümedeki öğrencilerin İnternet kullanma amaçları 5'li Likert aralıklarına göre değerlendirildiğinde; *nadiren* oyun oynadıkları, *zaman zaman* mesajlaştıkları, sosyal ağları ve e-postayı yine *zaman zaman* kullandıkları, *çoğu zaman* dizi/film indirdikleri/izledikleri görülmektedir. Bu öğrenciler İnternet'in özel yaşamları için vazgeçilmezliğine *katılmakta*, öğrencilik yaşamları açısından vazgeçilmezliğine ise *kesinlikle katılmaktadırlar*. Bulgulara göre birinci kümenin yaş ortalaması (22,45) ve erkek öğrencilerin oranı (%72) ikinci kümedekilere göre daha yüksektir. Bu kümedeki öğrencilerin yaklaşık %70'i 6. yarıyıl ve üstünde okumaktadırlar. Birinci kümedeki öğrencilerin %98'i haftada en az 10 saati zorunlu olmadıkları halde İnternet'te geçirmektedirler.

Diğer yandan Tablo 6'daki verilere göre ikinci kümedeki öğrenciler; *hiçbir zaman* oyun oynamayan, *nadiren* mesajlaşan ve dizi/film indiren/izleyen, yine *nadiren* sosyal ağ ve e-posta kullanan öğrenciler olarak ayrılmışlardır. Bu öğrenciler İnternet'in özel yaşamları için vazgeçilmez olduğuna *bir ölçüde katılmakta*, öğrencilik yaşamları açısından vazgeçilmezliğine ise *katılmaktadırlar*. Bulgulara göre ikinci kümenin yaş ortalaması (22,04) ve erkek öğrencilerin oranı (%63) birinci kümedekilere göre daha düşüktür. Bu kümedeki öğrencilerin %60'ı 6. yarıyıl ve üstünde okumaktadırlar. Birinci kümedeki öğrencilerin tam aksine, ikinci kümedeki öğrencilerin -ödev vb. zorunlu haller dışında- İnternet'te geçirdikleri süre, % 53'ü için haftada 0-4 saatle, % 44'ü için haftada 5-9 saatle sınırlıdır.

Ortaya çıkan iki kümenin genel görünümüne bakıldığında, birinci kümenin İnternet'i yoğun kullanan, daha çok erkeklerden oluşan, yaş ve yarıyıl olarak az da olsa ilerde ve bu ortama büyük önem veren öğrencilerden oluştuğu; ikinci kümenin ise İnternet'i düşük yoğunluklu kullanan, daha az oranda erkek öğrencinin bulunduğu ve İnternet'e orta düzeyde önem veren bir grup olduğu görülmektedir.

Araştırmanın İkinci Problemi İçin Bulgular

Araştırmanın ikinci problemi "Üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma profilleri İnternet'i cazip bulmalarına göre farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Daha önce de belirtildiği üzere İnternet'i cazip bulma; kişinin kendisini İnternet'e bağlı hissetme derecesi ve kendisine sunduklarına yönelik attığı önem olarak açıklanmaktadır. Araştırmada Üniversite öğrencisi dijital yerlilerin İnternet'i cazip bulma derecelerini anlamak üzere veri toplama aracında 5 maddeye yer verilmiş ve 5'li Likert tipindeki bu maddelerin ortalaması alınarak her öğrenci için bir puan belirlenmiştir. Belirlenen bu puanların farklı profillere sahip iki küme için farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere bağımsız grup t-testi gerçekleştirilmiştir. Bu teste ait bulgular Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8. Öğrencilerin İnternet'i eğlence ve iletişim için kullanma profillerinin İnternet'in cazipliğine göre farklılaşmasına yönelik bağımsız grup t-testi sonuçları.

Kümeler	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
1.küme	178	2,76	1,038	327,80	10,516	,000
2.küme	180	1,74	,776			

Tablo 8'deki bulgulara göre birinci kümede yer alan üniversite öğrencilerinin İnternet'i cazip bulma puanları ($\bar{X}=2,76$), ikinci kümede yer alan öğrencilere göre ($\bar{X}=1,74$) daha yüksektir ve bu puanlarının ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır [$t_{(327,80)}=10,516$, $p<.05$]. Bu bulgulara göre İnternet birinci kümede yer alan öğrencilere orta düzeyde cazip gelirken diğer kümedeki öğrencilere hiç cazip gelmemektedir.

Bulunan anlamlı farkın ne derecede önemli olduğunu anlamak üzere İnternet'i cazip bulmanın öğrencilerin profilleri üzerindeki etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkililiğini gösterir ve 0.01-0.06 arası ise küçük, .06-.14 arası ise orta, .14'ten büyük ise yüksek olarak değerlendirilir (Akbulut, 2010). Tablo 9'da İnternet'i cazip bulmanın öğrencilerin profilleri üzerindeki etki büyüklüğü ile ilgili bulgular sunulmaktadır.

Tablo 9. İnternet'i cazip bulmanın öğrencilerin İnternet'i eğlence ve iletişim için kullanma profilleri üzerindeki etki büyüklüğü.

	Eta	Eta Kare
Öğrenci profilleri * İnternet'i cazip bulma	,487	,238

Tablo 9'daki değerlere göre etki büyüklüğü değeri olan eta kare .238 olarak bulunmuştur. Verilen aralıklara göre değerlendirildiğinde öğrencilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanma profilleri üzerinde İnternet'i cazip bulmalarının birinci küme lehine geniş etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6'daki verilere göre birinci kümedeki öğrencilerin İnternet'e özel yaşam açısından verdikleri önem ikinci kümedeki öğrencilere göre çok daha yüksektir. İnternet'in cazibesi bu durumu açıklayan bir unsur olarak ele alınabilir. İnternet'i cazip bulmanın, diğer bir deyişle duyuşsal boyutta önemli algılamının özel yaşamda İnternet'e verilen önemi de yükselttiği düşünülebilir. Bu durumda İnternet'i cazip gören birinci kümedeki öğrencilerin İnternet kullanma sürelerinin ve bu ortamla ilgili tercihlerinin de farklılaşması beklenmelidir.

Tablo 7'de görüldüğü gibi iki kümedeki öğrencilerin -ödev, derse kayıt vb. zorunlu haller dışında- İnternet'i kullanma süreleri büyük oranda farklıdır. Birinci kümedeki öğrencilerin %59'u haftada 15 saatten fazla, % 40'ı ise haftada 10 ilâ 14 saat İnternet kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu değerler günlük olarak düşünülduğünde birinci kümedeki öğrencilerin her gün en az 1,5 saatlerini İnternet başında geçirdikleri düşünülebilir. Bu durum birinci kümedeki öğrenciler için İnternet kullanmanın her gün tekrarlanan, sürekli bir davranış olduğunu düşündürmektedir. Diğer yandan ikinci kümedeki öğrencilerin çok büyük kısmının İnternet başında geçirdikleri süre 0-4 saatle sınırlıdır, diğer bir deyişle bu kümedeki öğrencilerin yarısından fazlası günde yarım saat veya daha az İnternet başında kalmaktadırlar. Bu bulgular, cazip bulunan ortamın daha fazla kullanılması gerektiği yönündeki beklentiyi doğrular niteliktedir. Öğrencilerin bu ortamı cazip bir ortam olarak görmelerinin İnternet'i daha fazla kullanmaları sonucunu doğurmuş olması mümkündür.

Işık (2009) öğrencilerin İnternet'i kullanma süreleri arttıkça bağımlılık yoğunluğunun da arttığını ifade etmektedir. Bayraktar ve Gün'e (2007) göre haftalık kullanım miktarı arttıkça patolojik kullanım da artmaktadır. Ferguson ve Perse'ye (2000) göre İnternet'in cazibesi ve İnternet kullanım süresi arasında pozitif anlamlı ilişki bulunmaktadır. Vas ve Gombor (2008) ise, yüksek yaşam doyumuna sahip olan üniversite öğrencilerinin İnternet kullanma sürelerinin düştüğünü belirtmektedir. İnternet'in cazibesi; -her ne kadar problematik İnternet kullanımı ya da İnternet bağımlılığı kadar ciddi bir problem olarak ele alınmasa da- yaşam doyumunu, çevre tarafından değer verilme ve sosyal ortamda var oluş arttıkça düşmekte, kişilerarası ilişki kurma amacı söz konusu olduğunda artmaktadır (Papacharissi ve Rubin, 2000). Bu nedenle, İnternet'i cazip gören birinci kümedeki öğrencilerin sosyalleşme konusunda diğer kümedekilere göre sıkıntı yaşadıkları düşünülebilir. Ferguson ve Perse (2000) İnternet'in cazip bulunması ile eğlence ve sosyal iletişim amaçlı kullanımın ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ceyhan (2011) da araştırmasında İnternet'in eğlence ve sosyal etkileşim amacıyla kullanılmasının problematik İnternet kullanımı açısından bir risk faktörü olduğunu belirtmektedir. Eldeki çalışmada, İnternet'i diğer kümedeki öğrencilere göre daha cazip gören birinci kümedeki öğrencilerin e-posta ve sosyal ağları kullanma ile anlık mesajlaşma ortalamaları ikinci kümedeki öğrencilere göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bu bulgu öğrencilerin haftalık İnternet kullanma süreleriyle, sosyal etkileşim, sohbet ve eğlence motivasyonları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve haftalık İnternet kullanım miktarı arttıkça eğlence motivasyonunun daha önem kazandığı yönündeki bulguları (Balci ve Ayhan, 2007) destekler niteliktedir. Bulgulara dayalı olarak, birinci kümedeki öğrencilerin sosyalleşme, yaşam doyumunu ve başkalarıyla ilişki kurma gibi beklentilerle İnternet'i duyuşsal olarak yüksek önemde algılamaları ve bu nedenle de İnternet başında daha uzun süre geçirmeye yönelmeleri mümkün görülmektedir. Diğer bir deyişle birinci kümedeki öğrencilerin İnternet'i eğlence ve sosyal etkileşim için daha fazla kullanmalarının arkasında yatan sebep problematik İnternet kullanımı değil, bu öğrenciler için İnternet'in daha cazip olması olabilir.

Balci ve Ayhan (2007) üniversite öğrencilerin müzik dinleme, DVD-VCD izleme gibi alışkanlıkları üzerinde İnternet'in, pozitif bir etkiye neden olabileceğini belirtmektedir. Ancak eldeki çalışmada birinci kümedeki öğrencilerin dizi/film indirme/izleme amacıyla İnternet kullanma ortalamalarının diğer kümeye göre anlamlı derecede yüksek çıkması dikkat çekicidir (bkz:tablo 6). Bu bulgu da yine bu öğrencilerin sosyalleşme yönündeki eksiklerini bir eğlence faaliyeti yoluyla giderme çabası olarak değerlendirilebilir. Ancak yine de eğlence için oyun oynama yolunu tercih etmemeleri dikkat çekici bulunmuştur. Üstelik İnternet üzerinden başka oyuncularla eşzamanlı oynanabilen oyunlar düşünülduğünde sosyalleşme için bu seçeneği neden kullanmadıkları sorusu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7 cinsiyet açısından irdelendiğinde erkek öğrencilerin temsil oranının birinci kümede daha yüksek olduğu görülmektedir. Bulgulara göre İnternet'i daha cazip bulan öğrencilerden oluşan birinci kümede her bir kız öğrenci karşılık 2,6 erkek öğrenci bulunmaktadır. Buna karşılık ikinci kümede her bir kız öğrenciye karşılık 1,7 erkek öğrenci bulunmaktadır. Bu bulgular cinsiyeti İnternet cazibesi açısından erkekler lehine bir yordayıcı olarak belirleyen Ferguson ve Perse (2000) ile örtüşmektedir. Yıldırım ve Bahar (2008) da erkek öğrencilerin İnternet'te iletişim puanlarının kız öğrencilerden yüksek olduğunu belirtmektedir. Ek olarak araştırmalar erkek öğrencilerin daha çok İnternet kullandıklarını göstermektedir (Sun ve diğ., 2008; Bakken ve diğ.,2009, Yaman, 2006). Işık (2009) erkeklerin İnternet'e karşı daha yoğun bağımlılık ilişkisi geliştirdiğini ifade etmektedir. Özen ve Sarıcı (2010) erkeklerin, kızlara oranla sanal sohbet ortamlarını yalnızlıklarına destek unsuru olarak daha çok kullandıklarını belirtmektedirler. Bulgulara dayalı olarak, erkek öğrencilerin İnternet'i daha cazip buldukları, bu nedenle eğlence ve iletişim amaçlı olarak daha fazla kullandıkları, dolayısıyla cinsiyetin İnternet'in cazibesi açısından bir yordayıcı olarak dikkate alınabileceği söylenebilir.

Tablo 7 yarıyıllara göre incelendiğinde, birinci kümede öğrencilerin 2. yarıyıldan 6. yarıyıla kadar giderek artan oranda yer aldıkları, 8. yarıyılıda aynı seviyede kaldıkları, ancak 8. yarıyıldan sonra azaldıkları görülmektedir. Young (2004) üniversite öğrencilerinin İnternet'te uzun süreler geçirmelerinin sebepleri arasında günlük programlarında geniş serbest zaman blokları olmasını saymaktadır. Okulu uzatmış öğrencilerin birinci kümede yer alan öğrenciler arasında oransal olarak daha az yer almaları, bu öğrencilerin kendilerini derslere ve gelecekteki kariyerlerine yönelik etkinliklere yoğunlaştıkları ve bu nedenle İnternet'e ayırdıkları zamanı azalttıkları şeklinde yorumlanabilir. Diğer yandan ikinci kümede; 6. ve 2. yarıyıllarındaki öğrencilerin daha fazla, 4 ve 8. yarıyıllardaki öğrencilerin ise daha az temsil edildikleri görülmektedir. Her ne kadar iki kümedeki öğrenciler yarıyıllara göre anlamlı şekilde farklılaşsalar da ikinci kümedeki öğrencilerin yarıyıllara göre dağılımlarında bir düzen bulunamamıştır. İnternet'i fazla kullanmayan, öğrencilik yaşamı açısından önemini bilen, ancak bu ortamı cazip bulmayan ikinci kümedeki öğrencilerin yarıyıllara göre dağılımlarının rastgele olduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Bu çalışmanın bulgularına göre, çalışma grubunda yer alan ve dijital yerli kabul edilen üniversite öğrencilerinin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanımları iki ayrı profile göre şekillenmektedir. Birinci küme; az da olsa oyun oynayan, mesajlaşma, sosyal ağ ve e-posta kullanımı orta düzeyde, dizi/film indirme/izleme sıklığı yüksek, erkek öğrenci oranının yüksek olduğu, üniversiteye başlayalı bir süre olmuş ancak henüz mezuniyetleri yaklaşmamış ve İnternet'e gerek öğrencilik gerekse özel yaşamları açısından büyük önem veren öğrencilerden oluşan bir kümedir. Birinci küme için İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı yoğun kullanan bir grup oldukları söylenebilir.

İkinci küme ise; kız ve erkek öğrenci oranlarının birbirine daha yakın olduğu, İnternet'te hiç oyun oynamayan, İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı olarak nadiren de olsa kullanan, öğrenci olarak İnternet'i önemli gören ancak özel yaşamları açısından çok önem vermeyen ve yaşları diğer gruba göre biraz daha küçük öğrencilerden oluşmaktadır. İkinci küme için İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı olarak düşük yoğunlukta kullanan bir grup oldukları söylenebilir.

Araştırma sonuçları İnternet'in cazibesinin öğrencilerin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanmaları üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir. Cazibe patolojik bir olgu olarak değil bir ortamın algılanan önemi olarak tanımlanmaktadır. İnternet boş zamanı değerlendirmek ya da vakit geçirmek için iyi bir araç olabilir (Vas ve Gombor, 2008). Bireyin bilgi arama, iletişim gibi sebeplerle İnternet'e yönelmesi, paralelinde e-posta kullanma, İnternet'te gezinme, çevrimiçi oyun gibi daha geniş bir yelpazedeki İnternet imkânlarına erişmesine de yol açmaktadır (Sun, Rubin ve Haridakis, 2008). Herhangi bir beklentiyle İnternet kullanmaya yönelen öğrenciler için İnternet'in cazibesi artmakta ve bu da İnternet kullanma amaçlarını ve miktarını arttırmaktadır. Dolayısıyla üniversite öğrencisi dijital yerlilerin bir kısmının yoğun İnternet kullanımları; bu öğrencilerin İnternet'i problemlili kullanmaları ile değil, İnternet'i içine doğdukları Web kültürünün etkisiyle -sosyalleşme ve diğer ihtiyaçların karşılanması açısından- önemli bir ortam olarak algılanmaları ile açıklanabilir.

Doğum yıllarına bakılarak dijital yerli oldukları düşünülen üniversite öğrencilerinin İnternet'i eğlence ve iletişim amaçlı kullanım profillerinin bu araştırmadaki gibi farklı özelliklerde çıkması dikkat çekici bir sonuçtur. Salt İnternet ve benzeri teknolojilerin yaygınlaştığı bir dönemde doğmuş olmaları öğrencilerin bu teknolojileri birbirleriyle benzer şekilde kullanmaları sonucunu doğurmamıştır. Dolayısıyla dijital yerlilerin İnternet vb. teknolojileri kullanma davranışlarının neler olduğu ve bu davranışların arkasında yatan sebeplerin daha detaylı bir şekilde incelenmesine devam edilmesi gerekmektedir. Dijital yerli olarak değerlendirilen genç nüfusun gerçekte kim olduklarının ve buna bağlı olarak yeni teknolojileri neden ve nasıl kullandıklarının anlaşılması, bu teknolojilerin formal eğitimde nasıl kullanılabileceği konusunda eğitimciler ve ailelere yol gösterici olacaktır (Helsper ve Eynon, 2010).

İnternet'te geçirilen zaman ve derslerden alınan notlar arasında negatif ilişki olduğu (Englander ve diğ., 2010) dikkate alındığında İnternet'te kalma süresinde aşırıya kaçılmasının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumsuz etkilerinin olması muhtemeldir. Eğitimciler için öğrencileri İnternet'i pozitif yönde kullanmaya yönlendirmek ve bu ortamın oluşturabileceği olumsuzlukları önleyebilmek açısından, öğrencilerin İnternet'i bir araç yerine bir amaç haline getirmelerine yol açabilecek faktörlerin belirlenmesi önemli bir konu olarak görülmelidir.

Kaynakça

- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul:İdeal Kültür & Yayıncılık.
- Akdağ, M., Karahan, M. (2004). Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 29(134), 19-27.
- Anderson, T.T. (2005). Relationships among internet attitudes, internet use, romantic beliefs, and perceptions of online romantic relationships. *Cyberpsychology & Behavior*, 8(6), 521 – 531.
- Bakken, I.J.,Wenzel, H.G., Gøtestam, K.G., Johansson, A.,Øren, A. (2009). Internet addiction among Norwegian adults: A stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50(2), 121-127.
- Balcı, Ş., Ayhan, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin internet kullanımı ve doyumları üzerine bir saha araştırması. *Selçuk İletişim*, 5(1), 174-197.
- Bayraktar, F., Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of İnternet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyber Psychology & Behavior*, 10 (2), 191-197.
- Castaño-Muñoz, J., Senges, M. (2011). Youth-culture or student-culture? The internet use intensity divide among university students and the consequences for academic performance. *Estudios Sobre Educación*, 20, 203-231.
- Ceyhan, A. A. (2011) University Students' problematic internet use and communication skills according to the internet use purposes. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 69 -77.
- Ceyhan, E. (2010). Problemlı internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(3), 1323 – 1355.
- Clark, W., Logan, K., Luckin, R., Mee, A., Oliver, M. (2009). Beyond Web 2.0: mapping the technology landscapes of young learners. *Journal of Computer Assisted Learning*, 25 (1), 56–69.
- DPT (2010). *Bilgi toplumu istatistikleri 2010*. T.C.Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı. Ankara. http://www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Yayinlar/BilgiToplumuIstatistikleri_2010.pdf adresinden 30 Nisan 2011 tarihinde erişildi.
- Englander, F., Terregrossa, R. A., Wang, Z. (2010). İnternet use among college students: Tool or toy?. *Educational Review* 62 (1),85-96.
- Ferguson, D. A., Perse, E. M. (2000). The world wide web as a functionalalternativetotelevision. *Journal of Broadcasting& Electronic Media*, 44, 155-174.

- Fortson B.L., Scotti, J.R, Chen, Y., Malone, J., Del Ben, K.S. (2007). Internet use, abuse, and dependence among students at a southeastern regional university. *Journal Of American College Health*, 56(2), 137 – 144.
- Günüç, S. Kayri, M. (2010). Türkiye’de internet bağımlılık profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik-güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 220-232.
- Helsper, E.J., Eynon, R. (2010) Digital natives: where is the evidence? *British Educational Research Journal*, 36(3), 503–520.
- Huang, R.L., Lu, Z. , Liu,J.J. , You, Y.M., Pan, Z.Q. Wei, Z., He, Q., Wang, Z.Z. (2009). Features and predictors of problematic internet use in Chinese college students. *Behaviour & Information Technology*. 28 (5), 485–490.
- Işık, U. (2009). Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 28, 29-55.
- Kayri, M. (2007). Araştırmalarda iki aşamalı kümeleme (Two-Step Clustering) analizi ve bir uygulaması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 28, 89-99.
- Lin, C.-H., Yu, S.-H. (2008). Adolescent Internet usage in Taiwan: exploring gender differences. *Adolescence*, 43 (170), 317 – 331.
- Morahan-Martin J, Schumacher P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13–29.
- Özen, Ü., Sarıcı, M.B. (2010). Yalnızlık olgusu ve sanal sohbetin yalnızlığın paylaşımına etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 149-159.
- Papacharissi, Z., Rubin, A. M. (2000). Predictors of Intemetuse. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44(2), 175-196.
- Rowlands, I., Nicholas, D. (2008). *Information behavior of the researcher of the future. A CIBER briefing paper*. Commissioned by British Library & Joint Information Systems Committee. Centre for Information Behaviour & the Evaluation of Research (CIBER), University College London (UCL), <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/reppres/ggworkpackageii.pdf> adresinden 30 Temmuz 2011 tarihinde erişildi.
- SPSS. (2007). *SPSS base 16.0 user’s guide*. Chicago, IL: SPSS Inc.
- Sun, S., Rubin, A.M., Haridakis, P.M. (2008). The role of motivation and media involvement in explaining internet dependency. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(3), 408–431.
- Şahin, İ. (2009). Eğitsel internet kullanım özyeterliliği inançları ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 461-471.
- Uçar, N. (2009). Kümeleme analiz (Cluster Analysis). Kalaycı, Ş. (Edt), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (ss. 350-376). Ankara: Asil yayın Dağıtım.
- Usta, E., Bozdoğan, A.E., Yıldırım, K. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının Internet kullanımına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(1), 209-222.
- Vas, L., Gombor, A. (2009). Exploring internet motives and life satisfaction among hungarian and israeli medical students, living in hungary. *Journal of Happiness Studies*, 10(6), 685-701.
- Weinstein, A., Lejoyeux, M. (2010). Internet addiction or excessive internet use. *American Journal of Drug & Alcohol Abuse*, 36 (5), 277-283.
- Yaman, M. (2006) Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin internetkullanma yeterlikleri, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 18-24.

- Yıldırım, S. Bahar, H.H. (2008). Eğitim fakültesi öğrencileri ile meslek yüksek okulu öğrencilerinin Internet'e karşı tutumları (Erzincan Üniversitesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 653-663.
- Young, K.S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48, 402-15.
- Zur, O., Zur, A. (2011). *On digital immigrants and digital natives: How the digital divide affects families, educational institutions, and the workplace*. Zur Institute - Online Publication. http://www.zurinstitute.com/digital_divide.html adresinden 30 Temmuz 2011 tarihinde erişildi.